

ADRIEN DEMONT, FRANCOSKI STRIPAR

Opica in črni psi, strahovi in risani koncerti

Kristina Božič Zgodbe brez avtorjev, ki so postale del izročila, in pokrajine senc in valovitih plasti. Iskanje čarobnosti življenja in ustvarjanje multisenzoričnih doživetij. To žene ustvarjanje francoskega striparja Adriena Demonta

S rečo imam, da sodelujem in ustvarjam v projektih, ki so mi zares pri srcu in vseč, pravi leta 1986 rojeni francoski stripar. Z risanimi koncerti, ki sta si jih zamislila z glasbenikom tAkom pred približno desetletjem, potuje ta po vsem svetu. **Adrien Demont** podobe, ki nastajajo ob glasbi, včasih tudi v okolju parfumerij, plasti, spreminja, igra se s porajanjem in izginjanjem. S pomočjo prevajalke **Katje Šaponjič**, ki je prevedla tudi njegov strip Pépée - divja plat Léa Ferréja, ki je izšel pri založbi VigeVageKnjige, je umetnik pojasnil, da ne odstopa od tega, da počne to, kar ima zares rad. "Risani koncerti so pri tem pomembni, saj me odrežejo od sistemskosti ustvarjanja. Lahko ohranim distanco do neme prisile, kaj in koliko moram delati. To, da bi kot stripar vsako leto moral izdati novo knjigo, se mi upira." Njegovo delo mu omogoča preživetje.

Otroštvo in zgodbe

Riše od mladih nog in to, da bo slikal, ni bilo nikoli postavljeno pod vprašaj. Odraščal je na podeželju jugozahodne Francije, v Lot-et-Garonne in veliko časa preživel sam. "Bil sem žejen življenja in stika z ljudmi," pravi. A risanje je kot on zrastle in ostaja še danes umeščeno v pokrajine njegovega otroštva. V njej je našel svoj prepoznavni izraz. "Nikoli nisem doživel nič bolj vznemirljivega, kot če stojiš v trdi temi na podeželski cesti, prisluškuješ, opazuješ in prepoznaviš različne oblike ter sence, ko se spušča mrak. Ta čarobnost se lahko v mestu, polnem podob, zvokov in impulzov, hitro zgubi." Tej prvinskosti in divjosti krajine ostaja zvest tudi po desetih

letih življenja v Bordeauxu, četudi prizna, da lahko mesto z množico sporočil na vsakem koraku hitro utopi čar in skrivnostnost življenja. "Pokrajina ponuja prostor, da v ozadju, v sencah preberemo, kaj vse se je ali bi se lahko zgodilo," opisuje svet, ki ga vidi, raziskuje in upodablja. Tudi ko potuje. Zanimajo ga ljudske pripovedke, urbane legende, ki prehajajo iz generacije v generacijo. "Vsem so nam skupni ljudski strahovi, črni možje ali bavbavi." Prepričan je, da umetnost presega razlike in ovire, ki jih postavlja sam jezik. "Ljudske zgodbe napajajo tesnobe, ki jih danes stopnjuje tudi to, da naš planet ni v najboljši koži. In ljudje se z njimi na različnih koncih sveta soočamo podobno." Opisuje, kako išče, ko ustvarja z drugimi in drugod, nove harmonije, katerih del je tudi melodija njegove pokrajine otroštva - ta pa s popotovanji in izkušnjami dobiva dodatne perspektive.

Kot otroku, se spomni, mu je babica pripovedovala zgodbe o divjem otroku. Ker ni dedka nikoli poznal, si je glas šansonjerja Léa Ferréja predstavljal kot glas svojega dedka. In že kot otrok je poznal zgodbo o Pépée. Šimpanzovka, ki sta jo šansonjer in njegova žena Madeleine sprejela v svojo graščino, kjer sta ponudila zavetišče številnim živalim. Opico, divjo žival, ki sta jo rešila iz cirkusa, sta obravnavala kot svojega otroka, sočloveka. "V Pépée je nekaj divjega, nekaj, kar vre, kar sem morda prepoznaval tudi v podobah črnih psov v mojem otroštvu," je dan po predstavitvi knjige in risanem koncertu v Kinu Šiška pojasnjeval Adrien Demont. Živalski, divji svet postavi ob bok umetnosti - v obeh je nekaj, kar vre pod po-

vršjem, ždi in čaka, da skoči na plan. "Sam imam v sebi to divjo, nervozno energijo, ki jo izražam z risanjem. Sem grafopat." Opiše, da mora ves čas skicirati, risati, saj se mu po glavi podi ogromno idej in podob. "Morda sem prav pri Pépée to energijo najbolje uporabil, saj je bil moj glavni cilj čim bolj neposredno preslikati občutja in podobe iz moje glave na papir. Stik s pokrajino, prvinskostjo in surovostjo je, kar imam in kar žene moje ustvarjanje," doda. Njegove knjige in dela, od Feu de Paille (Preblisk) do Pépée in zgodbe o psu Bucku so vse kotički iste pokrajine, morda le iz različnih perspektiv, pojasnjuje.

Kletke in strahovi

Prvotnih deset strani ilustracij o odnosu med Léom in Pépée je objavil in hkrati ugotovil, da ima pred seboj v resnici material za knjigo. Risal je v kavarnah, na ulici, ponoči, kadarkoli so ga ujele podobe "platna, ki se je stakalo med njima". Med človekom in živaljo, ki se je naučila kaditi, voziti avto in piti čaj. Ki je postala človek, kot je najbolje znala in lahko, a je tako postala pekel za ljudi, ki so sebe videli kot njene rešitelje. "Léa Ferréja je ta izkušnja popolnoma preobrazila, poezija in šansoni, ki jih je ustvarjal, so po smrti Pépée drugačni, kot so bili prej," pojasni stripar. Ta kasnejša dela so mu bližja. "Ljudje lahko doživimo nekaj travmatičnega, kar nas popolnoma spremeni. A s tem to lahko odvržemo tudi nekatere zadržke in strahove. Trauma in izguba nas lahko osvobodita stvari, ki so nas prej držale na mestu in omejevale," opisuje francoski umetnik. Knjiga se začne s citatom francoskega književnika Pierra Boulleja o tem, da ni hujšega kot živeti življe-

nje v kletki: "Mar ni življenje v kletki najbolj bedna usoda vseh usod?"

"A v kletko lahko zapremo tudi osebe in bitja, ki jih imamo zelo radi. Včasih prav s svojo ljubeznijo. V tem ni logike ali racionalnega. Včasih pa naša ljubezen postane naša kletka," spomni na tragičen konec zgodbe Pépée. Doda, da je le nekoliko drugačna oblika kletke lahko tudi hišica, ki jo ves čas s seboj nosi njegov drugi risani junak, pes Buck. "Morda je naša ultimativna kletka previdnost. Strah, da bodo šle stvari narobe, da bomo nekaj izgubili, da se nekaj ne bo dobro izšlo." Zato še vedno občuduje držo Léa Ferréja, ki je šel do konca, naredil in zasledoval

to, v kar je verjel. "Četudi je imelo to tudi negativne posledice, verjamem, da ga je na koncu pripeljala do boljšega - tudi ustvarjanja," pravi.

Risanje med koncerti ga je pripeljalo ven iz studia, med ljudi. To mu je všeč. Kot tudi minljivost in enkratnost risanja med risanim koncertom. "Zanima me spremenljivost, kako nekaj nastane in kako se iz tega nato spet oblikuje nekaj novega. Risanje ne bi smelo ostati zaprt medij. Všeč mi je, da ljudje vidijo proces nastajanja, saj ima vsaka packa svoj naboj," je pojasnil Adrien Demont, preden je odšel na obisk Ptuja in raziskovanje pokrajnih zgodb o kurentih. Risanje knjig in soustvarjanje

koncertov se prepletata in ga bogatita, ohranjata polnega energije. "Gre za čarobnost trenutka." Užiti tega - morda je prav to čar življenja.

"Morda je naša ultimativna kletka previdnost. Strah, da bodo šle stvari narobe, da bomo nekaj izgubili, da se nekaj ne bo dobro izšlo"

Vsaka knjiga je unikat, v svojem škrniclju

Pépée - divja plat Léa Ferréja je kot v originalu natisnjen v posebni tehniki unikatnih izvodov v zgolj dveh barvah - črni in toplo rumeni. Gre za posebno grafično tehniko risografije, ki jo je **Zoran Pungerčar** iz studia kolektiva Riso Paradiso opisal kot način produkcije, ki je nekje vmes med sitotiskom in fotokopiranjem. "Vsak odtis je nekoliko svoj in drugačen, unikatni," je pojasnil na predstavitvi knjige v Kinu Šiška. "Izgled je surov, a hkrati je papir knjige izrazito prijeten na otip." Urednica založbe VigeVageKnjige **Anja Golob** je poudarila sinergijo med unikatnim tiskom, skoraj grobimi podobami in poetično vsebino knjige, ki s kratkimi liričnimi zapisi poveže podobe in ilustracije v živo, enkratno celoto.

Adrien Demont je živalski, divji svet postavi ob bok umetnosti - v obeh je nekaj, kar vre pod površjem, ždi in čaka, da skoči na plan.

Foto: Robert BALEN

15

Risoroman Pépée - divja plat Léa Ferréja je izšel pri založbi VigeVageKnjige.
Foto: VigeVageKnjige